

มติมหาเถรสมาคม

ครั้งที่ ๒/๒๕๕๔

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่

๒๖/๒๕๕๔

เรื่อง รายงานผลการดำเนินการเกี่ยวกับโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก

ในการประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๒/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๔ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า นายสมเกียรติ ทรัพย์ ประธานคณะอนุกรรมการกิจการพระพุทธศาสนา สภาผู้แทนราษฎร ได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ๕/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๕๔ และ ที่ ๒๓๗/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๔ รายงานเกี่ยวกับกรณีวัดหนองจอก เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ซึ่งได้มีลิขิตแจ้งว่า โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอกได้มีหนังสือหรือแนวทางปฏิบัติของนักเรียนและครู ซึ่งกลุ่มมุสลิมเพื่อสันติได้นำไปลงตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ไทยแลนด์ฟิกส์ และลงในเว็บไซต์ลงข่าวทั่วไป ทำให้วัดหนองจอกเกิดความเสียหายเป็นอย่างยิ่ง โดยแจ้งว่า กลุ่มมุสลิมเพื่อสันติลงสื่อบิดเบือนข้อเท็จจริง ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอกบริหารงานจัดการไม่เด็ดขาดทำให้แตกความสามัคคี ครูพุทธกับครูมุสลิมในโรงเรียนแบ่งเป็นฝักฝ่าย ไม่ทำการสอนนักเรียนเหมือนเช่นเดิม แบ่งแยกความคิดคน ๒ ศาสนา โดยมีทนายความ ๒ คน กับนักเรียนหญิง ๒ คน กลุ่มผ้าฮิญาบ อ้างว่ากฎหมายให้สิทธิมนุษยชนแก่ทุกคน เจ้าอาวาสวัดหนองจอก จึงได้ออกคำสั่งโดยอาศัยอำนาจพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ เพื่อให้ชุมชน บ้าน วัด โรงเรียน เกิดความสามัคคีสงบสุข และขอให้เรียกผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก และทนายความกลุ่มมุสลิมเพื่อสันติ ซึ่งแจ้งเกี่ยวกับข้อกฎหมายทางพระพุทธศาสนา ว่า ที่ธรณีสงฆ์ที่กระทรวงศึกษาธิการเช่าซึ่งเป็นที่ธรณีสงฆ์ของวัดหนองจอกเพื่อสร้างโรงเรียน กับกฎหมายการแต่งกายเชิงสัญลักษณ์ทางศาสนา การทำห้องละหมาด เป็นต้น ดังนั้น ในคราวประชุมคณะอนุกรรมการกิจการพระพุทธศาสนา

ครั้งที่ ๕๗/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ได้มีมติให้คณะอนุกรรมการฯ ลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงและสอบถามผู้เกี่ยวข้อง ผลการตรวจสอบมีดังนี้

ข้อเท็จจริง

วันพฤหัสบดี ที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๓ คณะอนุกรรมการกิจการพระพุทธศาสนา ในคณะกรรมการการศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม สภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วย นายสมเกียรติ ศรีสัมพันธ์ ประธานคณะอนุกรรมการฯ อนุกรรมการฯ ที่ปรึกษาประจำคณะอนุกรรมการฯ และผู้อำนวยการกลุ่มงานคณะกรรมการการศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ได้เดินทางไปวัดหนองจอก และได้เข้าพบเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส พร้อมทั้งพระเลขานุการ วัดหนองจอก และเจ้าคณะแขวงระเทศมณฑล พร้อมทั้งได้เชิญผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก รองผู้อำนวยการฯ และผู้เกี่ยวข้องหารือเพื่อหาทางแก้ไข โดยได้รับการชี้แจงดังนี้

เจ้าอาวาสวัดหนองจอก (พระครูบรรพตคุณาธาร) พร้อมด้วยพระเลขานุการ (พระครูสังฆรักษ์ อนันต์) และเจ้าคณะแขวงระเทศมณฑล (พระครูมหาสุกิจโกวิท) ได้แจ้งว่าการอ้างสิทธิการแต่งกายตามหลักศาสนาของชาวมุสลิม โดยอ้างหลักสิทธิตามกฎหมายของกลุ่มทนายความหรือกลุ่มที่อ้างว่ากลุ่มมุสลิมเพื่อสันติ ทางวัดถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิของวัด ซึ่งชุมชนวัดหนองจอกอยู่กันอย่างถ้อยทีถ้อยอาศัยมาเป็นเวลาช้านาน การอ้างสิทธิเสรีภาพตามกฎหมายรัฐธรรมนูญพร้อมทั้งกล่าวหาว่าวัดหนองจอกก้าวก่ายงานของโรงเรียน เป็นการกล่าวที่ไม่สมควร

จากหลักฐานและข้อเท็จจริงซึ่ง นายประพันธ์ หลีสิน ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก ได้ชี้แจงพร้อมกับเอกสารที่เกี่ยวข้อง สรุปดังนี้

เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๓ กรรมการอิสลามประจำกรุงเทพมหานคร (นายเจริญ โต๊ะจงมา) ได้ยื่นหนังสือขอให้นักเรียนหญิง จำนวน ๑๗ คน ที่เรียนอยู่โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก แต่งกายตามหลักศาสนาอิสลามคลุมผ้าฮิญาบมาโรงเรียน ซึ่งได้แนบหนังสือร้องขอของผู้ปกครองทั้ง ๑๗ คน มาด้วย ซึ่งโรงเรียนได้ตอบกรรมการอิสลามประจำกรุงเทพมหานครที่ยื่นหนังสือไปแล้ว เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๓ ว่า

ไม่สามารถอนุญาตได้ตามระเบียบของโรงเรียน วัฒนธรรมโรงเรียน และความเหมาะสม เนื่องจากโรงเรียนตั้งอยู่ในที่ของวัด

ต่อมา วันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๓ กลุ่มมุสลิมเพื่อสันติได้ยื่นหนังสือขอให้นักเรียนหญิงแต่งกายตามหลักศาสนาอิสลามอีกครั้ง โดยอ้างหลักศาสนาอิสลาม อ้างสิทธิตามรัฐธรรมนูญ ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งโรงเรียนได้รับเรื่องไว้เพื่อดำเนินการตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องและตามอำนาจหน้าที่ เมื่อวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ นักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ซึ่งเรียนที่โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอกตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ ๑ จำนวน ๒ คน ได้แต่งกายตามหลักศาสนาอิสลาม โดยมีสัญลักษณ์เด่นชัดคือ การคลุมผ้าฮิญาบ ซึ่งโรงเรียนได้ขอให้นักเรียนแต่งกายปกติตามระเบียบของโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอกไปก่อน ระหว่างรอการพิจารณาดำเนินการ และโรงเรียนได้มีหนังสือด่วนที่สุด ลงวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ทวีปไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒ (สพม. ๒) เพื่อขอทราบแนวปฏิบัติในระหว่างรอการตอบข้อหารือ/แนวปฏิบัติจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒ นั้น โรงเรียนใช้วิธีเจรจาและให้เกียรติผู้ปกครองนักเรียน กลุ่มมุสลิมเพื่อสันติ และนักเรียน เพื่อบริหารความขัดแย้งดังกล่าว โดย ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอกได้เปรียบเทียบให้ผู้ร้องขอทราบว่า ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก สมัยดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนเทพศิรินทร์ฯ ปทุมธานี (ท.ศ.ป.) เมื่อปี ๒๕๕๐ - ๒๕๕๒ ซึ่งความขัดแย้งในการบริหารงานลำบาก แต่อนุญาตให้ใช้ภาพถ่ายพระพุทธรูปแทนได้ หรือการไม่อนุญาตให้นำพระบรมรูป (รูปปั้น) รัชกาลที่ ๖ มาตั้งเพื่อประกอบพิธีในวันที่เกี่ยวกับลูกเสือ เช่น วันมหาธีรราชเจ้า เป็นต้น โรงเรียนก็ไม่นำมาตั้ง แต่ก็อนุญาตให้ใช้พระบรมฉายาลักษณ์ของรัชกาลที่ ๖ มาทำพิธีได้ จึงทำให้สามารถบริหารโรงเรียนและอยู่ร่วมกันกับมัธยม มีการประชาสัมพันธ์ ชุมชนให้เข้าใจและมีความสุข ซึ่งการเปรียบเทียบกรณีโรงเรียนเทพศิรินทร์ฯ ปทุมธานี ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอกได้ชี้แจงทำความเข้าใจกับครูที่นับถือศาสนาอิสลามโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก จำนวน ๑๐ คน ในวันเข้าค่ายคุณธรรมที่มัธยม

อำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี และนักเรียนหญิง ๑๑ คน ที่ผู้ปกครองยื่นขอแล้ว เมื่อประมาณเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๓

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒ ได้ตอบข้อหารือแนวปฏิบัติ เมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ โดยให้โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอกขอความเห็นชอบ จากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ก.สท.พฐ.) ของโรงเรียนเพื่อดำเนินการ ดังนั้น เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ โรงเรียนได้เชิญคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประชุม ซึ่งที่ประชุมมีมติเป็นเอกฉันท์ให้ยกคำขอ (หมายความว่า นักเรียนทั้ง ๑๗ คน ต้องแต่งกายตามระเบียบของโรงเรียน โดยมีเหตุผลประกอบ คือ ระเบียบของโรงเรียน มัธยมวัดหนองจอก ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ วัฒนธรรมของโรงเรียนวัดหนองจอก ที่เข้าเรียนและจบไปแล้ว ๕๗ รุ่น หรือ ๕๗ ปี) และได้แจ้งสิทธิอุทธรณ์ไปยังนักเรียน ทั้ง ๑๗ คน แล้ว เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๓ โดยส่งไปรษณีย์ลงทะเบียนตามที่อยู่ ที่ผู้ปกครองทั้ง ๑๗ คน ได้ระบุไว้ในคำขอ

ส่วนคำสั่งของเจ้าอาวาสวัดหนองจอกที่สั่งให้ครูนักเรียนไม่ต้องแต่งกาย แสดงสัญลักษณ์ทางศาสนานั้น พิจารณาแล้วเนื่องจากกระทบสิทธิของครู ซึ่งต่างจาก นักเรียนที่มีกฎระเบียบอยู่แล้วชัดเจน โรงเรียนได้มีหนังสือหารือไปยังสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๒ แล้วเช่นกัน เพื่อทราบแนวปฏิบัติในการดำเนินการต่อไป และในกรณีที่เกิดขึ้น นายวิชัย ธรรมเจริญ ซึ่งเป็นอนุกรรมการฯ ได้นำเสนอข้อมูล เพิ่มเติมว่า ประมาณปี ๒๕๔๐ เศษ สมัยรับราชการอยู่ที่กรมการศาสนา ได้มีหนังสือจาก เขตบางกะปิ โดยอ้างหนังสือร้องเรียนของ นายสามารถ มะลูลีม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรุงเทพมหานคร ในสมัยนั้นได้อ้างนโยบายกระทรวงศึกษาธิการว่า โรงเรียนใดมีนักเรียน ผู้นับถือศาสนาอิสลาม จะต้องจัดห้องละหมาดให้ด้วย แต่เจ้าอาวาสวัดเทพศิลาไม่อนุญาต เพราะโรงเรียนตั้งอยู่ในวัดทางพระพุทธศาสนา ดังนั้น จึงขอให้กรมการศาสนา กระทรวง- ศึกษาธิการ ดำเนินการขอให้วัดปฏิบัติตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ แต่กรมการศาสนา พิจารณาเห็นว่า กรมการศาสนาไม่มีอำนาจที่จะให้ดำเนินการใด ๆ เพราะวัดเป็นนิติบุคคล เจ้าอาวาสเป็นผู้แทนวัดและเป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมาย การจะอนุญาตหรือไม่อนุญาต

ให้ดำเนินการใด ๆ ในเขตวัด หรือในที่ธรณีสงฆ์ของวัด เป็นอำนาจของเจ้าอาวาส ซึ่งต้องปฏิบัติไปตามพระธรรมวินัย กฎหมาย และจารีตประเพณี ที่เคยปฏิบัติมา จึงได้มีหนังสือแจ้งไปยังเขตบางกะปิ และเรื่องก็เงียบไป

ข้อพิจารณา

เนื่องจากการอ้างสิทธิตามรัฐธรรมนูญนั้น จะต้องยึดถือการปฏิบัติตามหน้าที่ของคนไทยตามรัฐธรรมนูญด้วย โดยการปฏิบัติตามหลักศาสนา ลัทธิทางศาสนา และความเชื่อของตน แต่จะต้องไม่กระทบต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีงาม ตลอดจนไม่กระทบสิทธิของผู้อื่นด้วย ซึ่งมีกรณีตัวอย่างที่ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอกได้นำเสนอข้อมูลข้อเท็จจริง และกรณีที่วัดเทพศิลาไม่อนุญาตให้โรงเรียนมัธยมวัดเทพศิลาจัดห้องละหมาดในเขตวัดเทพศิลามาแล้ว

คณะอนุกรรมการฯ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า เรื่องดังกล่าวมีความสำคัญในการให้ความอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา กรณีการแก้ไขวัดหนองจอกได้เสนอให้คณะสงฆ์วัดหนองจอกได้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ และให้โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก คณะครู กรรมการสถานศึกษา ได้ถือปฏิบัติตาม หากไม่ปฏิบัติตามถือว่ามีความผิดและละเมิดสิทธิของวัดในฐานะที่เป็นนิติบุคคล

ในการนี้ คณะอนุกรรมการฯ จึงขอให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ นำรายงานผลการวินิจฉัยดังกล่าวนำกราบถวายกรมการมหาเถรสมาคมในการประชุมได้รับทราบ โดยขอเสนอข้อควรปฏิบัติดังนี้

๑. โรงเรียนหรือหน่วยราชการใดที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของวัดหรือที่ธรณีสงฆ์ การใช้พื้นที่ต้องปฏิบัติตามขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี วิถีไทยและวิถีพุทธ และกฎระเบียบของวัด

๒. ให้คณะสงฆ์มีส่วนร่วมในการพิจารณาการแต่งตั้งผู้บริหารของโรงเรียนหรือหน่วยราชการ ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของวัดหรือที่ธรณีสงฆ์

๓. ควรให้พระสงฆ์เข้าไปมีบทบาทในการกำหนดหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา หลักคุณธรรม จริยธรรมทุกระดับชั้น

๔. โรงเรียนหรือหน่วยราชการใดขอใช้พื้นที่ของวัดหรือที่ธรณีสงฆ์ จักต้อง
หารือและได้รับความยินยอมจากเจ้าอาวาส และคณะสงฆ์ผู้ปกครองทุกระดับจนถึง
เจ้าคณะจังหวัดก่อน

ที่ประชุมพิจารณาแล้วลงมติเห็นชอบตามข้อเสนอที่ควรปฏิบัติทั้ง ๔ ข้อ

(นายนพรัตน์ เบญจวัฒนานันท์)

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

